

1. MAAILMANSOTA

NAPOLEON:

Nationalismin nousu
valloitetuilla alueilla.

Euroopan turvallisuus-
järjestelmän synty

Status quon
säilyttäminen

WIENIN KONGRESSI 1814 - 1815

Laillisuusperiaate

- ▣ Syrjäytetyt hallitsijat takaisin valtaan

Tasapainoperiaate

- ▣ Suurvaltojen välille voimatasapaino

Turvallisuusperiaate

- ▣ Ranskan ympärille turvavyöhyke

Pyhä allianssi

Yhteinen historia

Yksi kieli

Yksi kansa

Yksi valtio

NATIONALISMI

→ Hullu vuosi 1848

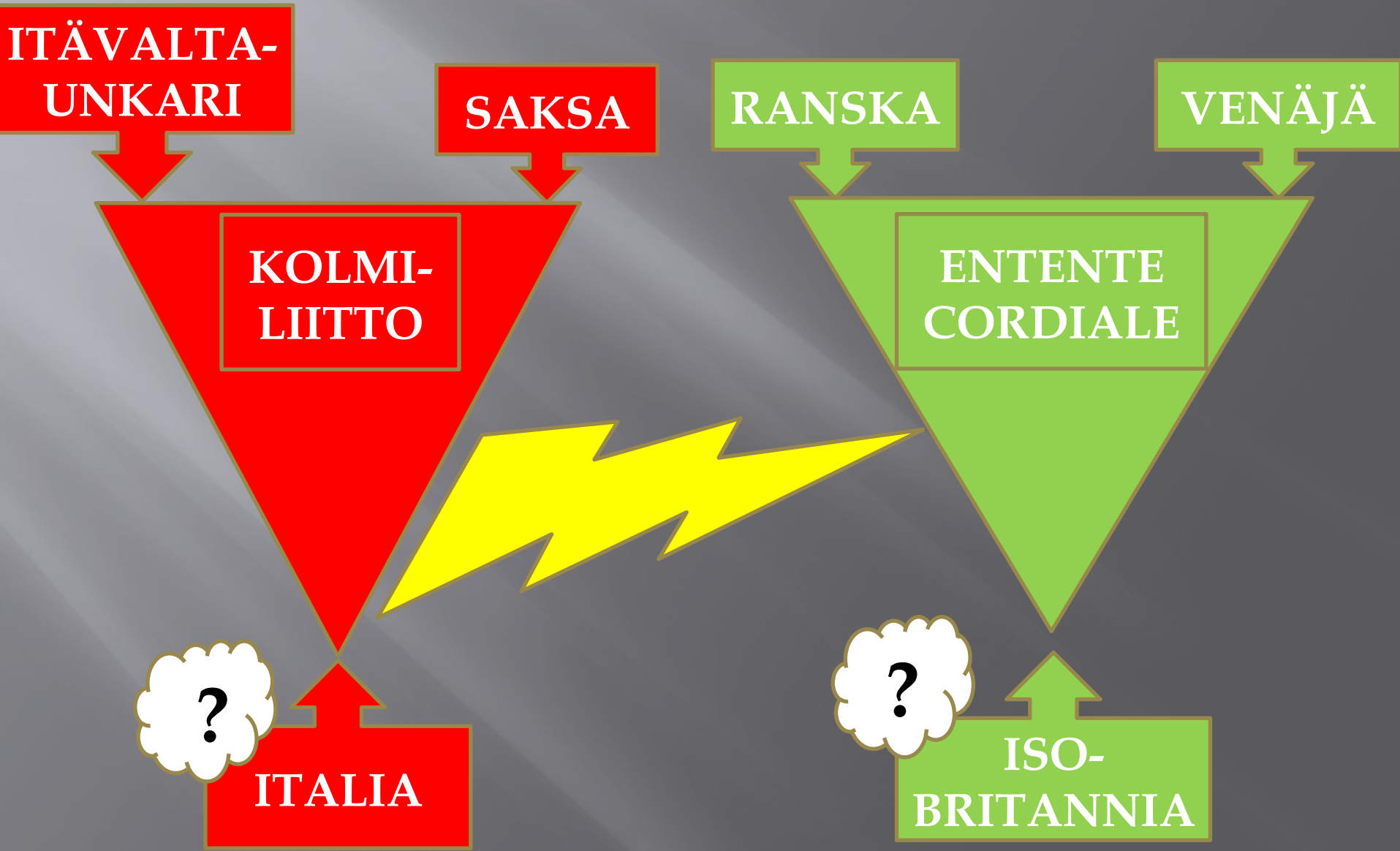
→ Italia yhdistyi 1861

→ Saksa yhdistyi 1871

SAKSAN YHDISTYMINEN

- ▣ 1870 Ranskan ja Preussin sota
- ▣ 1871 Versailles: Saksan keisarikunnan synty
- ▣ Ranska: alueluovutukset ja sotakorvaukset
→revanssihalu ja saksalaisviha
- ▣ Saksa: sotilasliittoja Ranskaa vastaan

LIITOT

I MAAILMANSODAN SYITÄ:

- ▣ Nationalismi
- ▣ Imperialismi
- ▣ Saksan yhdistyminen
- ▣ Liittopolitiikka
- ▣ Kilpavarustelu

BALKANIN RUUTITYNNYRI

- ▣ **Itävalta-Unkari** hallitsi Balkania, jossa oli monia itsenäistymishaluisia kansoja →sisäinen heikkous
- ▣ **Venäjä** lietsoi Balkanin itsenäistymishaluja
- ▣ ”Räjähdys” odotettavissa ennemmin tai myöhemmin
- ▣ Laukaisijana Itävallan kruununperillisen salamurha 1914
 - Itävalta hyökkäsi Serbiaan
 - Venäjä tuli Serbian avuksi
 - Saksa tuli Itävallan avuksi

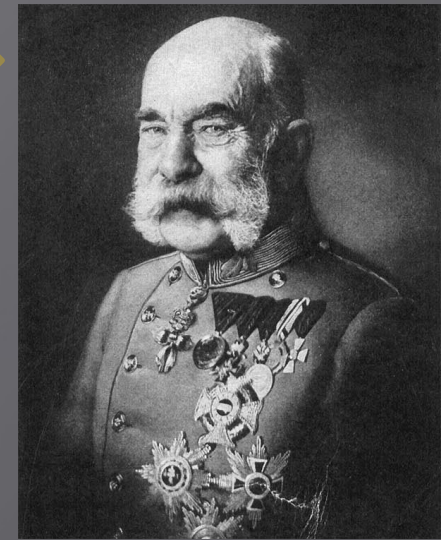
ESKALOITUMINEN

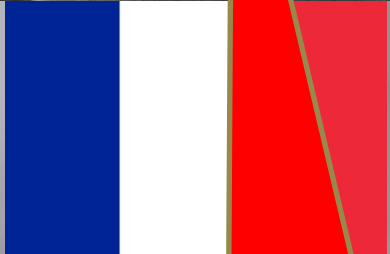
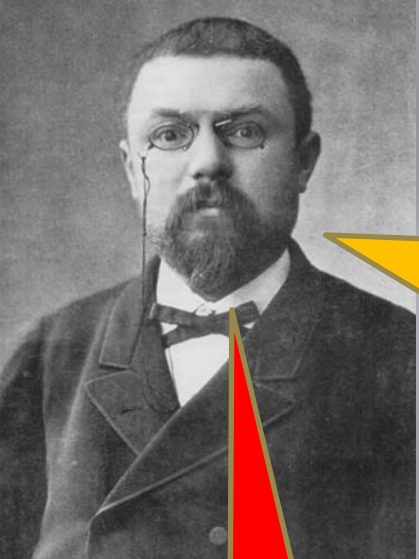
28.6. Itävallan arkkiherttuan murha (Sarajevon laukaukset)

5.7. Saksa antaa tukensa Itävallalle

7.7. Itävallalle selviää, että liikekannallepano vie 3 vkoa

21.7. Venäjä lupaa pysäyttää Itävallan aikeet Balkanilla

Meidän on
saatava
Britannia
mukaan.

Ehdottomasti!

Ei Saksa
uskalla
hyökätä sekä
Venäjää,
Ranskaa että
Britanniaa
vastaan.

Emmää ny
tiärä, mutta
voimmaa
kyä yrittää...

ESKALOITUMINEN

23.7. Itävallan uhkavaade Serbialle

25.7. Venäjä lupaa tukensa Serbialle

25.7. Serbian vastaus (9/10)

28.7. Itävalta julistaa Serbialle sodan

29.7. Venäjän 1/2 liikekannallepano

30.7. Venäjän 1/1 liikekannallepano

1.8. Saksa julistaa sodan Venäjälle

ESKALOITUMINEN

2.8. Britannia yrittää pitää Ranskan pois

3.8. Saksa julistaa Ranskalle sodan

4.8. Saksa julistaa Belgialle sodan

4.8. Britannia julistaa Saksalle sodan

6.8. Serbia julistaa Saksalle sodan

6.8. Itävalta julistaa Venäjälle sodan

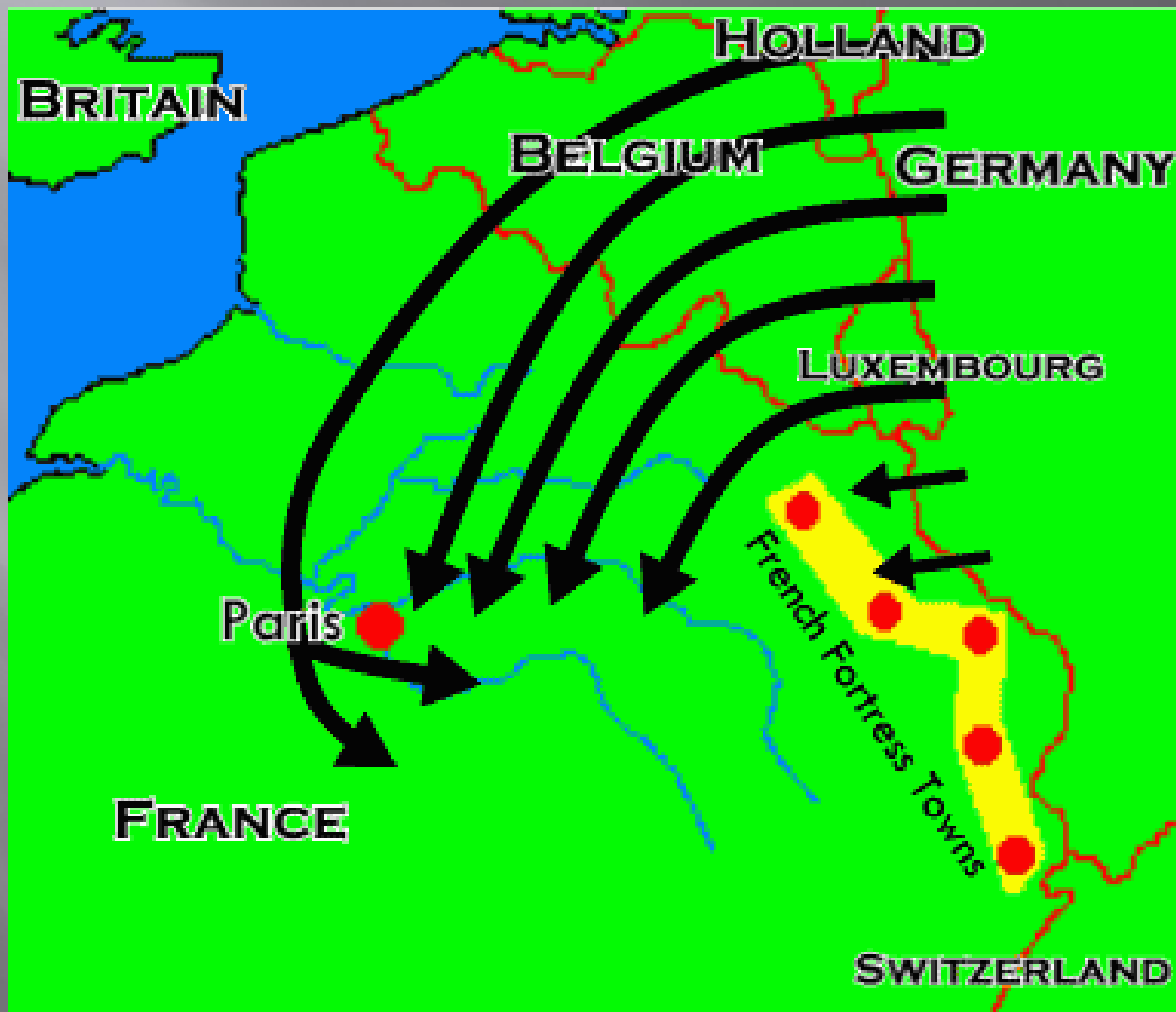
12.8. Ranska julistaa Itävallalle sodan

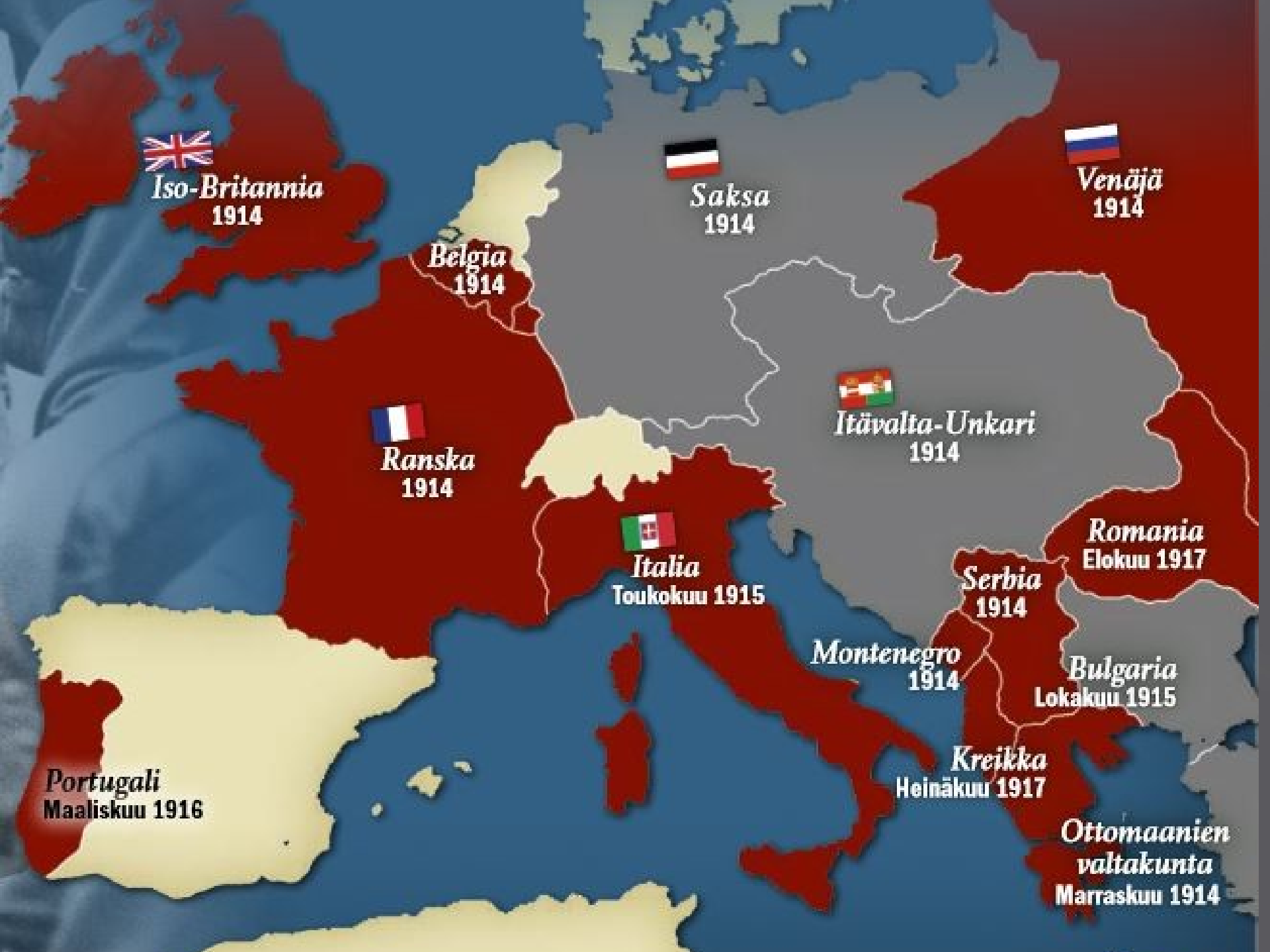
12.8. Britannia julistaa Itävallalle sodan

SODAN OSAPUOLET

SCHLIEFFENIN SUUNNITELMA

Iso-Britannia
1914

Saksa
1914

Venäjä
1914

Belgia
1914

Ranska
1914

Itävalta-Unkari
1914

Italia
Toukokuu 1915

Romania
Elokuu 1917

Serbia
1914

Montenegro
1914

Bulgaria
Lokakuu 1915

Portugali
Maaliskuu 1916

Kreikka
Heinäkuu 1917

*Ottomaanien
valtakunta*
Marraskuu 1914

SAKSA 1914

- ▣ Suurin armeija 4,2 milj. (2. Ranska 3,7 milj. 3. Venäjä 1,2 milj.)
- ▣ Suurin teräksen tuotanto 14 milj. tonnia (2. Iso-Britannia 11 milj.t. 3. Itävalta 5 milj.t.)

RANSKA 1914

Ei missään suurin eikä pienin.

Keskiarvon paremmalla puolella.

Ongelma: maatalousvaltaisuus

ISO-BRITANNIA 1914

- ▣ Suurin laivasto 388 alusta
(2. Saksa 281 alusta
3. Ranska 207 alusta)
- ▣ Suurin siirtomaiden
väkiluku 390 milj.
(2. Ranska 58 milj.
3. Saksa 15 milj.)
- ▣ Pienin armeija 0,7 milj.
(Saksa 4,2 milj.)

VENÄJÄ 1914

- ▣ Suurin asukasluku:
159 milj.
(2. Saksa 65 milj.
3. Itävalta 50 milj.)
- ▣ Pienin teräksen
tuotanto 3,6 milj.
tonnia
(Saksa 14 milj. tonnia)

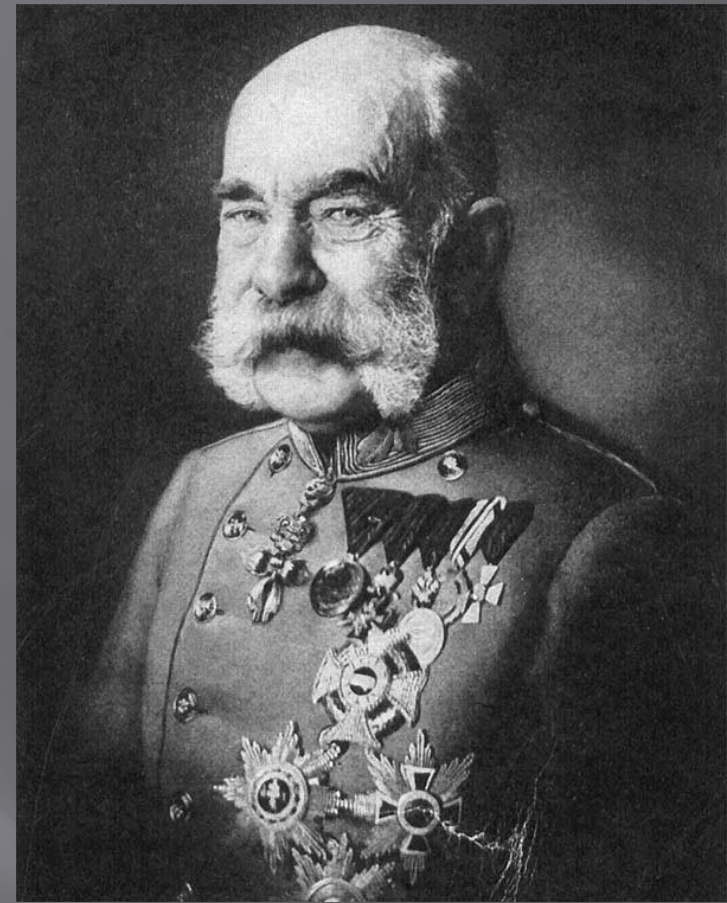
Ongelma: köyhyys

ITÄVALTA-UNKARI 1914

Pienin laivasto 67 alusta
(Iso-Britannia 388 alusta)

Ei siirtomaita

Ongelma: kansallisuuksien
sekamelska

SUOMI JA SOTA

Sortokaudet: Venäjä valmistautui sotaan

Sodan alettua

- ▣ Saksa vihollinen: ei kaupankäyntiä
- ▣ Saksa hallitsi Itämerta: länsikauppa tyrehtyi
- ▣ Suomelle jäivät vain Venäjän markkinat

Länsikaupan katkeaminen oli kova kolaus vuonna 1914

SUOMI JA SOTA

- ▣ Suomessa ei sotatoimia: poimi rusinat pullasta
- ▣ Rahanrunsautta toivat:
 - Venäjän markkinat (paperiteollisuus; ei kilpailua)
 - Venäjän armeijan tilaukset (nahka, tekstiili, metalli)
 - Venäjän armeijan majoitus/huolto
 - Linnoitustyöt (30 000 – 40 000 miestä)
 - Työvoimapula: palkat nousivat

SUOMI JA SOTA

- ▣ 1915 arvopaperipörssi avattiin uudelleen
- ▣ **Ennennäkemätön sijoitusbuumi**
- ▣ Pörssikuume, keinottelu
- ▣ **Rupla ja markka irrotettiin kultakannasta**
 - Ruplan epärealistisen korkea pakkokurssi
 - Setelirahoitus
 - Seurauksena inflaatio ja keinottelu rahalla

SUOMI: KAIKKI HYVÄ LOPPUU AIKANAAN

1917 Venäjän romahdus

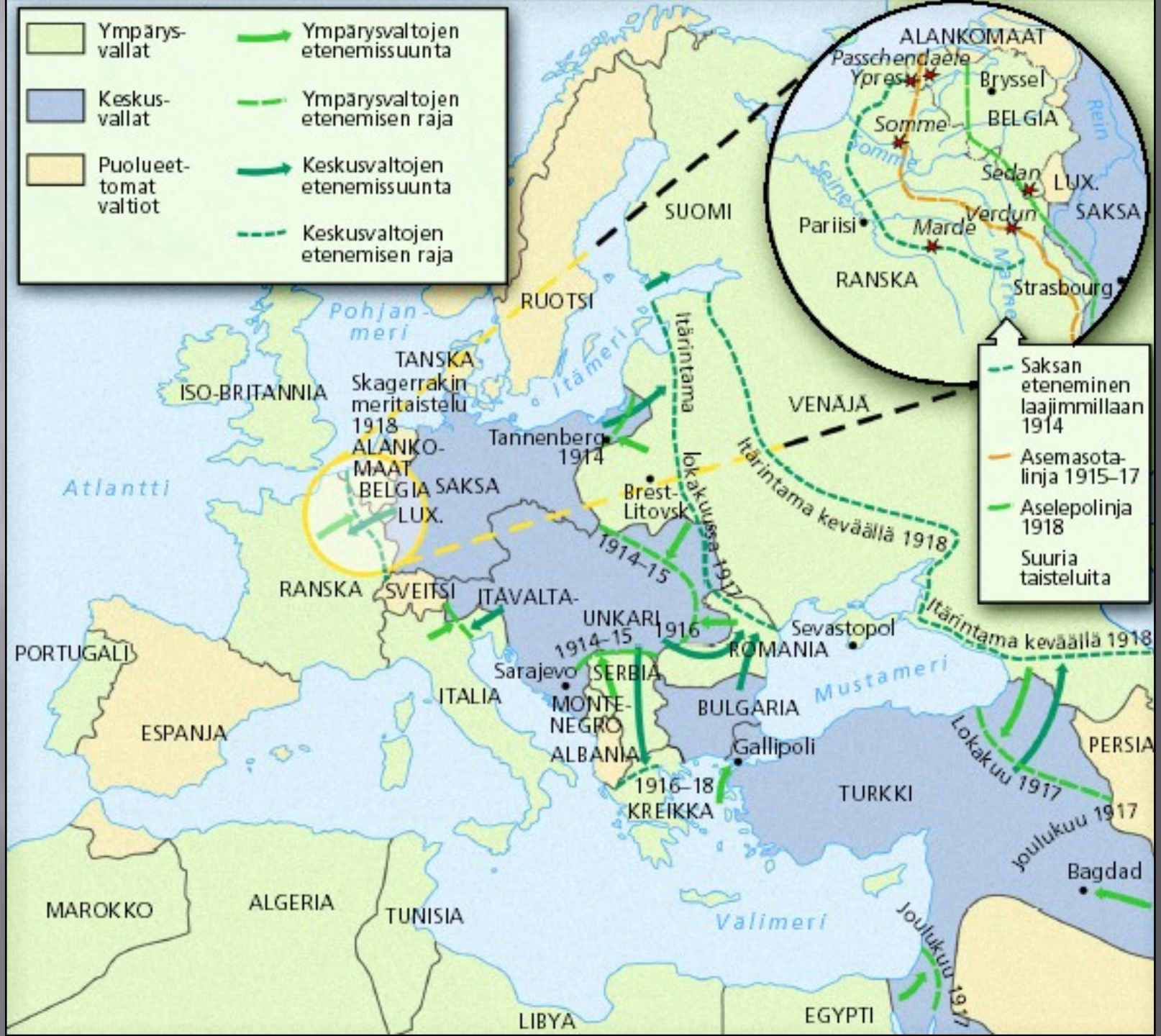
- Viljariippuvuus
Venäjästä: tuonti loppui
- Vienti Venäjälle tyrehtyi
- Yhteiskunta lakkasi
toimimasta (poliisi ym.)
- Mielivaltaa ja ryöstelyä
- Kaupankäynti pysähtyi

	Ympärysvallat		Ympärysvaltujen etenemissuunta
	Keskusvallat		Ympärysvaltujen etenemisen raja
	Puolueettomat valtiot		Keskusvaltojen etenemissuunta
			Keskusvaltojen etenemisen raja

	Saksan eteneminen laajimmillaan 1914
	Asemasotalinja 1915-17
	Aselepolinja 1918
	Suuria taisteluita

SODAN KULKU

- ▣ Kahden rintaman sota: länsi- ja itärintama (ja etelärintama)
- ▣ Lännessä Saksan hyökkäys pysähtyi Ranskan alueelle → asemasota
→ ”Länsirintamalta ei mitään uutta”
- ▣ Idässä Venäjän hyökkäys pysäytettiin. Saksan joukot etenivät Venäjälle. Rintamalinja asettui 1915 Puolan – Latvian alueille.

SODAN KULKU

- ▣ USA:n liittyminen ympärysvaltioiden puolelle 1917 ratkaiseva käänne
- ▣ Venäjän vallankumous → irrottautui sodasta 1918
- ▣ Elintarvikepula + sotaväsymys Saksassa → mellakat → antautuminen

5 miljoonaa brittisotilasta soti länsirintamalla vuosina 1914–1918:

VAHINGOITTUMATTOMIA

50 %

HAAVOITTUNEITA

38 %

KAATUNEITA

12 %

 = 200 000 miestä

SODASSA KUOLLEET

yhteensä 16 milj.

▣ USA	115 000
▣ Italia	600 000
▣ Iso-Britannia	900 000
▣ Itävalta-Unkari	1 200 000
▣ Ranska	1 400 000
▣ Saksa	1 800 000
▣ Venäjä	2 000 000

MITEN SODAT VÄLTETÄÄN?

- ▣ **Lisääntyvä kanssakäyminen (globalisaatio) ?**
- ▣ EI: Sotia käyvät toisilleen läheiset kansat, eivät vieraat. (vrt. Ukraina – Venäjä)

- ▣ **Rauhanliike ?**
- ▣ EI: Haave maailmanrauhasta voi tuudittaa petolliseen uneen. (vrt. EU)

- ▣ **Sotaan valmistautuminen ?**
- ▣ EI: Se vain kärjistää ennakkoluuloja ja pelkoja.